

Guía Docente				
Datos Identificativos				2019/20
Asignatura (*)	Normalización e Planificación da Lingua Galega		Código	613G02031
Titulación	Grao en Galego e Portugués: Estudos Lingüísticos e Literarios			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Terceiro	Optativa	4.5
Idioma	Galego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Letras			
Coordinación	Lourido Hermida, Isaac	Correo electrónico	isaac.lourido@udc.es	
Profesorado	Lourido Hermida, Isaac	Correo electrónico	isaac.lourido@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Análise dos procesos de planificación do status e do corpus da lingua galega, da situación actual e das principais metodoloxías para a súa normalización.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Coñecer e aplicar os métodos e as técnicas de análise lingüística e literaria.
A2	Saber analizar e comentar textos e discursos literarios e non literarios utilizando apropiadamente as técnicas de análise textual.
A4	Ter un dominio instrumental avanzado oral e escrito da lingua galega.
A9	Elaborar textos orais e escritos de diferente tipo en lingua galega, española e inglesa.
A11	Ter capacidade para avaliar, analizar e sintetizar criticamente información especializada.
A14	Ser capaz para identificar problemas e temas de investigación no ámbito dos estudos lingüísticos e literarios e interrelacionar os distintos aspectos destes estudos.
A15	Ser capaz de aplicar os coñecementos lingüísticos e literarios á práctica.
A19	Coñecer a historia e a cultura das comunidades galegofalantes.
A23	Coñecer a situación sociolingüística da lingua galega.
A24	Dominar os modelos e técnicas da planificación lingüística.
A27	Coñecer a evolución histórica externa e interna da lingua galega.
B1	Utilizar os recursos bibliográficos, as bases de datos e as ferramentas de busca de información.
B2	Manexar ferramentas, programas e aplicacións informáticas específicas.
B3	Adquirir capacidade de autoformación.
B4	Ser capaz de comunicarse de maneira efectiva en calquera contorno.
B5	Relacionar os coñecementos cos doutras áreas e disciplinas.
B7	Ter capacidade de análise e síntese, de valorar criticamente o coñecemento e de exercer o pensamento crítico.
B8	Apreciar a diversidade.
B9	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
B10	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán/á e profesional.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Coñecer, analizar e interpretar a situación sociolingüística da lingua galega.	A1	B5	C1
	A2	B7	C2
	A9	B8	C6
	A11	B9	
	A14		
	A15		
	A23		
	A24		
Describir e analizar a relación entre lingua e sociedade e tamén interpretar a complexidade dos fenómenos sociolingüísticos.	A1	B1	C1
	A2	B3	C4
	A4	B4	C8
	A9	B8	
	A11	B9	
	A14	B10	
	A15		
	A19		
	A23		
	A24		
	A27		
Coñecer e programar obxectivos e medidas de planificación lingüística	A1	B1	C1
	A2	B2	C4
	A9	B3	C6
	A11	B4	C7
	A14	B5	C8
	A15	B7	
	A19	B8	
	A23	B9	
	A24	B10	
	A27		

Contidos

Temas	Subtemas
1. A intervención sobre as linguas	1.1. Os conceptos de política lingüística, normalización e planificación; relación entre eles 1.2. A planificación lingüística: orixe, definición, tipos e fases 1.3. A planificación lingüística na Galiza
2. A planificación do status da lingua galega	2.1. Ámbito institucional 2.2. O papel das organizacións non gobernamentais 2.3. O Plan xeral de normalización da lingua galega
3. A planificación do corpus da lingua galega	3.1. Antecedentes decimonónicos 3.2. As propostas normativas no século XX 3.3. O acordo normativo de 2003
4. Metodoloxías para a planificación da lingua galega	4.1. Modelos, procedementos e recursos xerais 4.2. Planos e proxectos de normalización lingüística: elaboración, aplicación e avaliación 4.3. Metodoloxías complementares: implantación e dinamización lingüísticas

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A2 A4 A11 A14 A15 A19 A23 A24 A27 B1 B2 B3 B4 B5 B7 B8 B9 B10 C4 C6 C8	12	36	48
Obradoiro	A1 A2 A4 A9 A11 A14 A15 A19 A23 A24 A27 B1 B2 B3 B4 B5 B7 B8 B9 B10 C1 C2	3	18	21
Presentación oral	A1 A2 A4 A9 A11 A14 A15 A19 A23 A24 A27 B1 B2 B3 B4 B5 B7 B8	1.5	6	7.5
Traballos tutelados	A1 A2 A4 A9 A11 A14 A15 A19 A23 A24 A27 B1 B2 B3 B4 B5 B7 B8 B9 C1 C2 C4 C6 C7 C8	2	12	14
Lecturas	A1 A2 A4 A11 A14 A15 A19 A23 A24 A27 B1 B2 B3 B5 B7 B8 B9 C2	3	18	21
Atención personalizada		1	0	1
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	O profesorado presentará e desenvolverá os contidos que integran o temario. Estas sesións servirán como base para o desenvolvemento das outras metodoloxías e estarán orientadas á consecución dos resultados de aprendizaxe previstos.
Obradoiro	Serán propostas actividades prácticas de diferente tipo que permitan relacionar os contidos presentados nas sesións maxistrais coas outras metodoloxías desenvolvidas na materia. Estas actividades promoverán a reflexión teórica e metodolóxica e o pensamento crítico do alumnado.
Presentación oral	Cada estudante seleccionará, de acordo co profesorado, unha acción de planificación lingüística relacionada cos ámbitos e sectores a que fan referencia os temas 2 e 3, que explicará e analizará criticamente nunha das sesións presenciais.
Traballos tutelados	Cada estudante deseñará unha proposta de planificación para a lingua galega, cuxo obxecto e orientación metodolóxica serán acordados previamente co profesorado en sesións de seguimento. O resultado será presentado e debatido nunha sesión conxunta final.
Lecturas	O profesorado proporá a realización de lecturas obrigatorias e complementares ao longo do curso. Os seus contidos serán desenvolvidos e analizados criticamente a través de actividades prácticas de diferente tipo, como exercicios, comentarios e debates.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Obradoiro Sesión maxistral Lecturas Presentación oral Traballos tutelados	Alén do labor de titorización no horario de atendimento marcado polo profesorado responsábel da materia, a atención personalizada estará dirixida especialmente ao apoio á realización do "Traballo Tutelado". De maneira xeral, cada estudante asistirá polo menos a unha sesión de atendimento previa á entrega do traballo.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Lecturas	A1 A2 A4 A11 A14 A15 A19 A23 A24 A27 B1 B2 B3 B5 B7 B8 B9 C2	As lecturas farán parte esencial do traballo desenvolvido ao longo do curso e os seus contidos terán de ser desenvolvidos en diferentes exercicios e debates que se realizarán nas aulas. O profesorado establecerá lecturas obrigatorias para cada tema e poderá exixir a elaboración de comentarios de análise crítica sobre elas.	25
Presentación oral	A1 A2 A4 A9 A11 A14 A15 A19 A23 A24 A27 B1 B2 B3 B4 B5 B7 B8	O/a estudante terá de explicar e analizar criticamente unha acción de planificación lingüística desenvolvida nos ámbitos e sectores a que fan referencia os temas 2 e 3 dos contidos.	25
Traballos tutelados	A1 A2 A4 A9 A11 A14 A15 A19 A23 A24 A27 B1 B2 B3 B4 B5 B7 B8 B9 C1 C2 C4 C6 C7 C8	Cada estudante terá de desenvolver unha proposta de planificación lingüística, cuxo obxecto e orientación metodolóxica requirirá o visto e prace do profesorado en sesións de seguimento. Os traballos serán presentados e debatidos nunha sesión conxunta final.	50

Observacións avaliación
Para superar a materia o alumnado deberá conseguir unha cualificación global igual ou superior a 5 valores sobre 10, e deberá obter como mínimo 4 valores sobre 10 no traballo tutelado.   Recibirán a cualificación de non presentado os/as estudantes que non entregaren o traballo tutelado e/ou non fixeren a presentación oral.   Na segunda oportunidade (convocatoria de xullo), o alumnado será avaliado co mesmo sistema da primeira oportunidade. De ser o caso, só deberá entregar aquelas actividades e traballos non realizados na primeira oportunidade ou que non atinxiron unha cualificación do 40% da nota máxima prevista para cada actividade ou traballo.   O alumnado a tempo parcial e con dispensa académica será avaliado de acordo co mesmo sistema de avaliación que se aplica ao alumnado con matrícula ordinaria. As datas de entrega de traballos e realización da presentación oral serán definidas polo profesor con antecedencia suficiente.   Na convocatoria adiantada de decembro aplicarase o mesmo sistema de avaliación da primeira oportunidade. O/a estudante deberá contactar o profesor antes de acabar o mes de novembro. As datas de entrega de traballos e realización da presentación oral serán definidas polo profesor con antecedencia suficiente.   Tanto a presentación oral como o resultado das lecturas e o propio traballo tutelado deberán cumprir unhas exixencias mínimas de corrección lingüística (ortografía, puntuación, concordancia sintáctica, ausencia de reiteracións, precisión léxica, rexistro formal?); no caso de deficiencias lingüístico-expresivas, estas poderán ser penalizadas na cualificación, segundo o documento "Exixencias mínimas de corrección lingüística" (aprobado pola Sección de Galego-Portugués o 6/7/2018 e pendurado en Moodle).

Fontes de información

Bibliografía básica

- Alonso Pintos, S. (2006). O proceso de codificación do galego moderno (1950-1980). A Coruña: Fundación Pedro Barrié de la Maza.
- Boix, X. & Vila, F. X. (1998). "Políticas i planificación lingüística", en Sociolingüística de la llengua catalana, 271-340. Barcelona: Ariel
- Calvet, L.-J. (1998). A (socio)lingüística. Santiago de Compostela: Laiovento
- Calvet, L.-J. (1998). "As políticas lingüísticas, a liberdade dos falantes e o poder dos planificadores", en Aula Castelao de Folosofía (ed.), Filosofía e lingua. A loita polas palabras, 55-66. Santiago de Compostela: Laiovento.
- Calvet, L.-J. (2007). As políticas lingüísticas. São Paulo: Parábola)
- Carvalho Calero, R. (1992). Umha voz na Galiza. Santiago de Compostela: Sotelo Blanco.
- Cooper, R. (1997). La planificación lingüística y el cambio social. Cambridge: Cambridge University Press
- Falcón, X. (2000). "Planificación lingüística", en Ramallo, F., Rei-Doval, G., & Rodríguez Yáñez, X. P. (eds.), Manual de ciencias da linguaxe, 409-442.. Vigo: Xerais
- Fernández Paz, A., Lorenzo Suárez, A. M., & Ramallo, F. (2008). A planificación lingüística nos centros educativos. [Santiago de Compostela: Xunta de Galicia
- Galanes Santos, I. (1998). Os procesos de implantación lingüística. Dispoñíbel en <a href="http://kit.consellodacultura.gal/materiais-de-cursos-e-xornadas/>http://kit.consellodacultura.gal/materiais-de-cursos-e-xornadas/>
- García Negro, M. P. (1991). O galego e as leis. Aproximación sociolingüística. Vilaboa: Edicións do Cumio.
- García Negro, M. P. (2009). De fala a lingua: un proceso inacabado. Ames, Laiovento
- Lamuela, X., & Monteagudo, H. (1996). "Planificación lingüística", en Fernández Pérez, M. (ed.), Avances en lingüística aplicada, 229-301. Santiago de Compostela: Universidade.
- Lorenzo Suárez, A. M. (2005). "Planificación lingüística de baixa intensidade: o caso galego",. Cadernos de Lingua 27. 37-59
- Monteagudo, H. (ed.) (1995). Estudios de sociolingüística galega. Sobre a norma do galego culto. Vigo: Galaxia
- Monteagudo, H. (1997). "Quince anos de política lingüística en Galicia (1981-96). Notas para un balance", Grial 136, 527-548
- Muljacic, Z. (1995). "A estandarización do galego á luz de procesos análogos noutras linguas minorizadas", en Monteagudo, H. (ed.) (1995), 19-25. Vigo: Galaxia
- Núñez Singala, M. (2001). "Algunhas reflexións verbo da elaboración de plans de política lingüística",. Cadernos da lingua, 23: 35-52
- Samartim, R. (2005). ?Ideia de língua e vento português na Galiza do tardofranquismo: O caso de Galaxia?. Agália 83/84: 9-53
- Sánchez Vidal, P. (2010). O Debate Normativo da Lingua Galega (1980-2000) . A Coruña: Fundación Pedro Barrié de la Maza
- Sanmartín Rei, G. (2009). Nos camiños do entusiasmo. Calidade da lingua e planificación. Vigo: Xerais
- Villares Naveira, L. (2010). Estudos xurídicos do Decreto de plurilingüismo. Ames: Laiovento
- Vaquero Quintela, I. (2012). Traballarmos en dinamización lingüística. Unha introdución. Dispoñíbel en <a href="http://kit.consellodacultura.gal/materiais-de-cursos-e-xornadas/>http://kit.consellodacultura.gal/materiais-de-cursos-e-xornadas/>
- Xunta de Galicia (2005). Plan xeral de normalización da lingua galega. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia

Bibliografía complementaria	- Álvarez, R. / Monteagudo, H. (eds.) (2005). Norma lingüística e variación. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega - Bouzada, X., Fernández Paz, A., & Lorenzo, A. (2003). O proceso de normalización do idioma galego (1980-2000), vol. 2, Educación. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega - Fagim, Valentim (2015). O galego (im)posíbel. Aínda máis. Compostela: Através Editora - Freixeiro Mato, X. R. (2002). Lingua galega: normalidade e conflito. Santiago de Compostela: Laiovento - García Negro, M. P. (ed.) (2009). Sobre o racismo lingüístico. Santiago de Compostela: Laiovento - Herrero Valeiro, Mário (2011). Guerra de grafías. Conflito de elites. Compostela: Através Editora - Martínez Lema, P. & Sanmartín Rei, G. (eds.) (2011). Unha outra guía para a intervención lingüística. A Coruña: Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña - Mosquera Carregal, X. (ed.) (2010). Lingua e Xénero. VI Xornadas sobre Lingua e Usos. A Coruña: Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña - Muljacic, Z. (1999). "Estandarización de linguas románicas 'baixo presión': unha proposta tipolóxica", en Fernández Rei, F., & Santamarina, A. (eds.), Estudios de sociolingüística románica, 11-26. Santiago de Compostela: Universidade - Rodríguez Sánchez, F. (2016). Conflito lingüístico e ideoloxía na Galiza. Ames: Laiovento - Sanmartín Rei, G. (ed.) (2010). Lingua e futuro. Ames: Laiovento - Subiela, X. (2002). "Política lingüística", en A normalización lingüística a debate, 131-171. Vigo: Xerais

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías